

สภาพและปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

พัชรีย์ พิชัยยุทธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ปีการศึกษา 2546

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

ISBN 974-9500-38-5

**THE CONDITIONS AND PROBLEMS IN PRODUCING AND USING THE
INSTRUCTIONAL MEDIA OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS
UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION, AMPHOE
BANG KHAN, NAKHON SI THAMMARAT**

PATCHAREE PICHAIYUT

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the Master
of Arts Degree in Social Sciences for Development
Graduate School, Rajabhat Institute Nakhon Si Thammarat**

Academic Year 2003

ISBN 974-9500-38-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย

นางสาวพัชรีย์ พิชัยยุทธ์

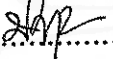
สาขา

สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล นิ่มสุวรรณ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ประดิษฐ์ ทองคำปลิว)

.....กรรมการ

(อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิ่มสุวรรณ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ประดิษฐ์ ทองคำปลิว)

.....กรรมการ

(อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ)

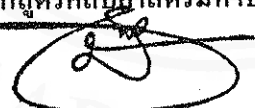
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหมม ทองชัย)

.....กรรมการ

(อาจารย์สุชาติ ทองบุญยัง)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้ได้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์วิมล คำศรี)

วันที่ 11 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สภาพและปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	นางสาวพัชรีย์ พิชัยยุทธ์
สาขา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิ่มสุวรรณ
กรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ประดิษฐ์ ทองคำปลิว อาจารย์มณฑารัตน์ ชูพินิจ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อเปรียบเทียบสภาพการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ และการอบรมสัมมนา และเพื่อศึกษาปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2545 จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่น .9256 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดย หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ สมมติฐานโดยใช้ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (ONEWAY ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และมีสภาพ การใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูเพศชายกับเพศหญิงมีสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อวัสดุมีสภาพ การผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน
3. ครูเพศชายกับเพศหญิงมีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาสื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อวัสดุมีสภาพ การใช้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

4. ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาดำรงตำแหน่งต่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาตรีขึ้นไปมีสภาพการผลิตและ
การใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งโดยภาพรวม และจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไปมีสภาพการผลิตและ
การใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งโดยภาพรวม และจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนา กับครูที่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนา มีสภาพการผลิต
และการใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งโดยภาพรวม และจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี และอายุสูงกว่า 40 ปี มีสภาพการผลิตสื่อ
การเรียนการสอนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา
สื่อแต่ละประเภทพบว่า ประเภทสื่อเทคนิค / วิธีการมีสภาพการผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า
ครูที่มีอายุ 31 - 40 ปี และอายุสูงกว่า 40 ปี มีสภาพการผลิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

8. ครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี และอายุสูงกว่า 40 ปี มีสภาพการใช้สื่อ
การเรียนการสอนทั้งโดยภาพรวม และจำแนกตามประเภทสื่อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

9. ระดับปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง

ABSTRACT

The Title	The Conditions and Problems in Producing and Using the Instructional Media of the Primary School Teachers under the Office of Primary Education, Amphoe Bang Khan, Nakhon Si Thammarat
The Author	Miss Patcharee Pichaiyut
Program	Social Sciences for Development
Thesis Chairman	Assistant Professor Dr. Phaisarn Nimsuwan
Thesis Advisors	Mr. Pradit Thongkumpliew Miss Montarat Chupinit

The objectives of this research were: (1) to study and compare conditions in producing and using instructional media according to the following variables: sex, age, educational level, experience and seminars; and (2) to study problems in producing and using instructional media.

The samples used in this study were 155 primary teachers under the Office of Primary Education, Amphoe Bang Khan, Nakhon Si Thammarat, in the academic year 2002. The instruments used to collect data were rating scale questionnaires with the reliability of .9256. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA analysis of variance, and the Scheffe's method was used to analyze the difference of mean between pairs of groups.

The result of the study were the following:

1. As a whole, the conditions in producing the instructional media were at the low level but the conditions in using the instructional media were at the moderate level.

2. Based on sex, male and female teachers' conditions in producing the instructional media as a whole had a significant difference at the level of .05. However, for individual kind of the instructional media, there was a significant difference at the level of .05 for the softwares. There was no significant difference in other kinds.

3. Based on sex, male and female teachers' conditions in using the instructional media as a whole had a significant difference at the level of .05. However, for individual kind of the instructional media, there was a significant difference at the level of .01 for the softwares. There was no significant difference in other kinds.

4. Based on their educational levels, the conditions in producing and using the instructional media as a whole and individual kind of the instructional media, there was no significant difference between teachers without bachelor degree and teachers with bachelor degree and above.

5. Based on experience, the conditions in producing and using the instructional media as a whole and individual kind of the instructional

media, there was no significant difference in the group with less than 5 years experience and the one with more than 5 years experience .

6. Based on seminars, the conditions in producing and using the instructional media as a whole and individual kind of the instructional media, there was no significant difference in the group who used to participate in seminars and the one who had never participated in seminars.

7. Based on age, the conditions in producing the instructional media as a whole, there was a significant difference at the level of .05. However, for individual kind of the instructional media, there was a significant difference at the level of .05 for the techniques / methods. There was no significant difference in other kinds. And when the difference of mean between pairs was tested there was a significant difference at the level of .05 for the group between 31 years to 40 years and over 40 years. There was no significant difference in other kinds.

8. Based on age, the conditions in using the instructional media as a whole and individual kind of the instructional media, there was no significant difference at the level of .05 in the group under 31 years, 31 years to 40 years, and over 40 years.

9. Problems in producing and using the instructional media as a whole were at the moderate level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล นิมสุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ประดิษฐ์ ทองคำปลิว และอาจารย์ มณฑารค์ ชูพินิจ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์วีระยุทธ ชาติกาญจน์ อาจารย์ศิลป์ชัย ยี่งกุล และอาจารย์ ไพโรจน์ อีววังโส ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณดร.สายสวาหุ เกตุชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจบทคัดย่อ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอบางขันทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ผู้วิจัยมอบแด่เพื่อนครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พัชรีย์ พิชัยยุทธ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของสื่อการเรียนการสอน.....	9
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	10
ประเภทของสื่อการเรียนการสอน.....	14
คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน.....	20
การเลือกสื่อการเรียนการสอน.....	25
การผลิตสื่อการเรียนการสอน.....	30
หลักการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	53
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

บทที่

หน้า

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
	สรุปผลการวิจัย.....	90
	อภิปรายผล.....	91
	ข้อเสนอแนะ.....	97
	บรรณานุกรม.....	98
	ภาคผนวก.....	102
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	103
	ภาคผนวก ข หนังสือที่ใช้ติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ	105
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
	ประวัติผู้วิจัย.....	134

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงรายชื่อ โรงเรียนและประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... 51
2	แสดงรายชื่อ โรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 52
3	แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ และการอบรมสัมมนา..... 62
4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประเภทของสื่อ..... 63
5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทสื่อวัสดุ..... 64
6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทสื่ออุปกรณ์..... 66
7	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการผลิตและ การใช้สื่อการเรียนการสอน ประเภทสื่อเทคนิค / วิธีการ..... 67
8	ผลการเปรียบเทียบสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูเพศชาย กับครูเพศหญิง..... 68
9	ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูเพศชาย กับครูเพศหญิง..... 69
10	ผลการเปรียบเทียบสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่มีวุฒิ ทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาตรีขึ้นไป..... 70
11	ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่มีวุฒิ ทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาตรีขึ้นไป..... 71
12	ผลการเปรียบเทียบสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่มี ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป..... 72
13	ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่มี ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 ปีขึ้นไป..... 73

14	ผลการเปรียบเทียบสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนา กับครูที่ไม่เคยได้อบรมสัมมนา.....	72
15	ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ระหว่างครูที่เคยได้รับการอบรมสัมมนา กับครูที่ไม่เคยได้อบรมสัมมนา.....	73
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสภาพการผลิตสื่อการเรียนการสอน ของครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป.....	74
17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายกลุ่ม ระหว่างครูที่มีอายุต่ำกว่า 31 ปี อายุ 31 - 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป.....	75
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 31 - 40 ปี และอายุ 41 ปีขึ้นไป.....	76
19	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน.....	77
20	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านสภาพของสื่อที่มีอยู่.....	78
21	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการผลิตสื่อ.....	79
22	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อ.....	80
23	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการบริการสื่อการสอน.....	81
24	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ.....	82
25	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อ.....	83
26	ประมวลข้อเสนอแนะในด้านการผลิตสื่อ ด้านการใช้สื่อ และด้านการส่งเสริมสนับสนุน.....	84

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	แผนภูมิแสดงกระบวนการเรียนรู้.....	11
2	แผนภูมิกรวยประสบการณ์ของเคล.....	18
3	แผนภูมิแสดงหลักการใช้สื่อ.....	41